

Källa: Sysav.se

SMART KONSUMTION

Att förebygga avfall handlar helt enkelt om att konsumera mindre. Vi minskar avfall genom att välja produkter av god kvalitet, som både har lång livslängd och som kan repareras om de går sönder. Det tar längre tid innan de måste kastas och såväl mängden avfall som uttag av naturresurser minskas.

I den här övningen får eleverna reflektera över hur vi kan förebygga avfall och hur vår konsumtion påverkar miljön.

GENOMFÖRANDE

Ni ska idag jobba med förebyggande av avfall. Eleverna ska diskutera dolda sopor och arbeta i grupper.

DEL 1: DISKUSSION

Frågor att diskutera innan ni sätter igång med grupparbetet:

- Vad menas med att förebygga avfall?
- Vad kan man göra för att minska mängden sopor? Vad gör du?
- Blir miljön bättre om vi har mindre mängder sopor? Förklara ditt svar!
- Varför fanns det mindre sopor förr i tiden?
- Vad är dolda sopor?
Exempel: Tillverkningen av en mobiltelefon genererar 86 kilo avfall om man räknar med alla sopor som blir "från dess födelse till dess död", det vill säga från upptagning av alla råvaror till produktion av telefon och förpackning. Själva telefonen väger 100-300 gram.

ÄMNET

BI, GE, KE, SV

MÅL

Målet med övningen är att eleverna reflekterar över vad de kan göra för att minska sin konsumtion. Detta syftar till att eleverna utvecklar sin förmåga att värdera val och handlingar i vardagen kopplat till hållbar utveckling.

NI BEHÖVER

- Papper och pennor.
- Miniräknare.
- Tillgång till datorer och internet.

DOLDA SOPOR

När vi slänger någonting så slänger vi inte bara själva föremålet, utan också allt avfall som uppstått vid dess produktion.

MER ÄN 475 KG

I genomsnitt kastar varje svensk drygt 475 kg sopor per år (statistik från 2021). Den stora avfallsökningen började på 1950-talet då den ekonomiska tillväxten satte fart. Nya produkter utvecklades och i takt med det ökade välståndet ökade konsumtionen och slit- och slängkulturen föddes.

DEL 2: GRUPPARBETE

Dela in eleverna i mindre grupper och be dem fundera över vad man kan ge sina kompisar, syskon, föräldrar i födelsedagspresent istället för en grej!

Exempel:

- Jag tar hand om disken en vecka varje månad.
- Jag städar mitt eget rum hela året.
- Jag ordnar en cykelutflykt till ... och tar med fika jag bakar själv.
- Jag går ut med hunden en gång om dagen.
- Jag tömmer kattens låda och borstar den en gång/dag.
- Jag hjälper till att rensa i trädgården.
- Jag bjuder dig på fika på ... (ngt café).
- Det är ...utställning på .... – Du är bjuden!
- Jag bakar en tårta till dig!

DEL 3: VÄRDERINGSÖVNING

Låt eleverna enskilt eller i grupp fundera över och motivera sina svar muntligt eller skriftligt:

1. Är det viktigt att följa modet?
2. Är det viktigt att ha den senaste modellen av mobiltelefon?
3. Är det viktigt att äga mycket saker?
4. Blir man lycklig av att ha mycket prylar, kläder och skor?
5. Är det viktigt att ha likadana kläder eller grejer som kompisarna?

Vill du, är det här ett bra tillfälle att:

- diskutera gruppträck
- Sverige = ett konsumtionssamhälle
- varför prylar ger status
- skillnad mellan hög- och låginkomsttagare
- skillnader mellan utvecklingsländer och rika länder.

REDOVISNING OCH DOKUMENTATION

Låt eleverna redovisa de förslag de kommit fram till i gruppen muntligt för klassen. Låt dem sedan skapa varsitt fint gåvokort. Gärna genom att använda överblivet material från bildlektioner, klippa i gamla tidningar och överblivet material från trä- och syslöjden. Låt eleverna fundera över när kortet sedan blir en sopa och vad som händer då. Har de genom att göra ett kort av återanvänt material förebyggt uppkomst av sopor?

Dokumentera med bilder och foton och dela i klassens blogg.

SOPBERG

Andra faktorer som bidragit till det växande sopberget är den tekniska utvecklingen, förpackningsindustrin, vår högre materiella standard, vår förändrade livsstil och våra förändrade beteenden.

Utdrag ut läroplan LGR22

ÖVERGRIPANDE KUNSKAPSMÅL

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola:

- kan använda kunskaper från de naturvetenskapliga, tekniska, samhällsvetenskapliga, humanistiska och estetiska kunskapsområdena för vidare studier, i samhällsliv och vardagsliv,
- har fått kunskaper om förutsättningar för en god miljö och en hållbar utveckling,
- har fått kunskaper om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället.

BETYGSGRUNDANDE FÖRMÅGOR

Övningen ger eleverna förutsättning att utveckla:

- kunskaper om biologins/kemins begrepp och förklaringsmodeller för att beskriva och förklara samband i naturen, i samhället och i människokroppen (BI/KE),
- kunskaper om miljö- och utvecklingsfrågor utifrån ekologiska, sociala och ekonomiska perspektiv på hållbar utveckling (GE),
- förmågan att värdera val och handlingar som förekommer i ett hem utifrån hur de påverkar hälsa, ekonomi och miljö (HKK),
- förmågan att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer (SV).

CENTRALT INNEHÅLL

Ämnesinnehåll som tas upp i övningen:

BI: Människans beroende av och påverkan på naturen med koppling till naturbruk, hållbar utveckling och ekosystemtjänster. Naturen som resurs och vårt ansvar när vi nyttjar den.

GE: Hur val och prioriteringar på individ- och samhällsnivå kan påverka miljön och främja hållbar utveckling.

HKK: Resurshushållning av livsmedel och andra förbrukningsvaror i hemmet. Återvinning i hemmet och i närområdet och hur den fungerar.

KE: Fossila och förnybara bränslen och deras påverkan på klimatet. Råvarors förädling till produkter, till exempel metaller, papper och plast. Hur produkterna ska återanvändas eller återvinnas.

SV: Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor, uttrycka tankar och känslor samt resonera och argumentera i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser. Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Disposition med inledning, innehåll och avslutning. Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation. Hur gester och kroppsspråk kan påverka en presentation.

Nedan kan du se vilka av de Globala målen övningen kopplar till.

